

Döm inte, men våga led, Luk 6:36 - 42

Dagens tema är ett av de kanske mest kända men minst efterlevda sentenserna inom vår tro. Döm inte. En uppmaning som är lika kort och koncis som den är svår att följa. För något inom oss avger så lätt domar om andra människor. Vi kommenterar gärna hur andra ser ut och vad andra gör. Kanske är det ett behov av att ständigt jämföra oss själva med andra som är drivande. En jämförelse där domar över andra kan hjälpa vår egen dåliga självbild.

Men vi ska inte göra misstaget att tro att det är ett liv där man inte bryr sig om andra som är poängen med helgens tema. Där vi stolta över vår acceptans säger att jag struntar i hur andra lever. Jag bryr mig inte, jag dömer inte. Jesus dömer inte människor men han leder dem. Och han kallar oss att leda.

Men det är en stor skillnad mellan att döma och att leda. Att leda någon kräver att man tar ansvar, det kan bara botten i omsorg och det blottlägger något hos den som går först. Jag vill visa på två avgörande skillnader mellan att döma och att lyda som Jesus visar i helgens evangelietext. Motiv och skickliggörande. Barmhärtighet och självutveckling.

Evangeliet enligt Lukas kapitel 6, vers 36 - 42

Var barmhärtiga, så som er fader är barmhärtig. Döm inte, så skall ni inte bli dömda. Förklara ingen skyldig, så skall ni inte dömas skyldiga. Frikänn, så skall ni bli frikända. Ge, så skall ni få. Ett gott mått, packat, skakat och rågat skall ni få i er mantel. Med det mått som ni mäter med skall det mätas upp åt er." Han gav dem också en liknelse: "Kan väl en blind leda en blind? Ramlar inte båda i gropen? Lärjungen är inte förmer än sin lärare, men när han är fullärd blir han som sin lärare. Varför ser du flisan i din broders öga när du inte märker bjälken i ditt eget? Hur kan du säga till din broder: Låt mig ta bort flisan ur ditt öga, när du inte ser bjälken i ditt eget? Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt öga, så kan du se klart och ta bort flisan ur din broders.

Motiv

Jesus inleder den undervisning vi tar del av idag med en ganska uppseendeväckande uppmaning. Det finns ju en del som alltid vill frammåla Jesus som en mysfarbror som aldrig har några krav på oss människor. Och visst

tycker jag vi kan se Jesus som en mysfarbror där hans oändliga kärlek lyfts fram. Men krav, det är något av en paradgren för Jesus. Fråga bara den rike mannen eller mannen som i sorg först ville begrava sin far. Eller läs den första ganska korta första meningen i dagens text. *Var barmhärtiga*, att vi ska vara barmhärtiga är väl kanske inte så radikalt. Det skulle nog Florence Nightingale också stämt in i.

Men meningen fortsätter, *så som er fader är barmhärtig*. Nu blir det desto mer radikalt. Det finns några meningar som Jesus säger där man verkligen hoppar till. Detta är ett av dem. Ett annat med samma utgångspunkt är; *Ett nytt bud ger jag er: att ni skall älska varandra. Så som jag har älskat er skall också ni älska varandra.* (Joh 13:34) Jesus uppmaning här är ingen vink om att vi borde vara snälla mott varandra. Detta är helt i klass med ”älska din fiende”. Vi ska vara barmhärtiga mot varandra så som Gud är barmhärtig. Det är ett enormt krav men vad innebär det egentligen? Psalmisten beskriver i helgens psalm hur Guds barmhärtighet verkar bortom de många orden;

Psaltaren kapitel 62, vers 2 - 9

Bara hos Gud finner jag ro, från honom kommer min räddning. Han är klippan som räddar mig, min borg där jag står trygg. Hur länge skall ni ansätta mig, samfällt storma an som mot en lutande vägg, en fallfärdig mur? De har enats om att störta ner mig. De älskar svek, med munnen välsignar de, men i sitt hjärta förbannar de. Bara hos Gud finner jag ro, från honom kommer mitt hopp. Han är klippan som räddar mig, min borg där jag står trygg. Från Gud kommer min hjälp och min ära, Gud är min tillflykt, min starka klippa. Sätt alltid din lit till honom, du folk, öppna ditt hjärta inför honom. Gud är vår tillflykt.

Guds barmhärtighet är oändlig. Tänk vad otroligt att få leva i den. Att alltid känna att, visst jag har mina problem, men jag duger för Guds barmhärtighet och nåd. Men inte kan väl vi efterlikna den. Men ändå uppmanar, ja befäller Jesus oss att just göra det. Men medan vi kanske inte kan efterlikna den totala styrkan i Guds barmhärtighet så kan vi kanske utgå från samma sort. Kanske kan man säga att det finns olika typer av barmhärtighet.

Den barmhärtighet som vi känner bäst igen från vår mänskliga verklighet är där den med makt ger nåd. Som när guvernören benådar den dödsdömde. Där nådeshandlingen följs av en våg av tacksamhet och anseende. Nåden i en sådan barmhärtighet följer en dom som redan fallit. Bara den som förklarats skyldig

kan möta en sådan nåd. Men Guds barmhärtighet är något annat. Det är inte utifrån hans makt eller något behov av respekt som Gud visar barmhärtighet. Han fäller ingen dom som han sedan överser med. Det är ju det som är själva grunden för påskens budskap att Gud inte kunde överse med domen, att han istället var tvungen att ta vårt straff. Hans drivkraft är densamma som fick honom att offra sin son. Hans kärlek.

Och här tror jag att vårt uppdrag kommer in. Inte att drivas av en kärlek lika stark som Guds, det är omöjligt. Men att ha en barmhärtighet mot varandra som är grundad i kärlek. Där vi inte dömer varandra men där vår kärlek till andra människor gör oss villiga att leda den som behöver ledas. Den som dömer är inte intresserad av den som blir dömd. Domen gäller överträdelsen, skulden, inte personen, människan. Det är ju själva poängen med vårt rättssystem att det ska vara blint.

Men den som vill leda en annan människa till ett bättre liv har människan, inte domen eller överträdelsen, i blickfånget. Också vi kan ha kärleken som motiv. Ha en barmhärtighet som inte dömer men som i kärlek är villig att leda. Drivs vi av barmhärtighet grundad i kärlek så menar jag att vi till och med har ett ansvar att faktiskt hjälpa varandra. Att våga leda varandra när det behövs. Inte minst leda andra människor mot den tro som bär våra liv.

Skickliggörandet

Vad har då skicklighet med barmhärtighet och kärleksfullt ledande att göra? Jesus visar detta med en lika enkel som genial bild; *Kan väl en blind leda en blind?* Vi kan vara hur kärleksfulla som vi bara kan mot varandra. Men om vi inte själva har nått längre på vägen så kan vi inte leda. Den som leder måste veta var den ska leda. Att avge en dom kräver inte en kunskap i hur något borde vara. Det kräver bara att man vet vad som är fel. En dom pekar ut hur man inte får leva, men säger inget om hur människan istället bör vara.

Att tala om nivåer är känsligt överlag i vårt land. Innebär inte det att någon skulle vara bättre än någon annan? Ändå tar vi det för givet att läkaren är verkligt skicklig eller att snickaren vet vad han gör. Och erfarenhet ger skicklighet. Jag tror att vår rädsla för att erkänna att någon är bättre än någon annan bland annat lett till en ringaktning av ålderns erfarenhet. Där andra länder respektfullt lyssnar till den som kommit upp i åren skriker vi efter förnygring.

Att leva med en levande tro påverkar oss. Den som levt med sin tro under en längre tid har kommit längre i sin trosutveckling än den med kortare erfarenhet. Att bli en kristen handlar om att ta emot Guds nåd. Men att leva som kristen handlar om att ta sitt liv och sin tro på allvar. Att utvecklas. Det finns i bibeln ord som uppmanar oss att bli mer lika Kristus. En Uppmaning som kan kännas som vansinnig med tanke på hur svaga vi människor är.

Men det är en tydlig logik i undervisningen att tid med Gud förvandlar. På sätt och vis är det inte så konstigt. Vi är nog medvetna om att det vi gör påverkar oss. Allt från att den som umgås med skaraborgare börjar tala skaraborgska till att den som är med om krig aldrig blir den samme igen. Lever vi våra liv med Gud så kommer vi att allt mer efterlikna honom.

För den som har utvecklat sin tro, följer det ett ansvar att leda. För den som fått bjälken i det egna ögat att släppa något finns ett ansvar att hjälpa andra. Jag tror vi har väldigt mycket att vinna på att lyfta fram erfarenhetens värde. Jag tror att vi skulle växa själva om de som hunnit längre på trons väg kärleksfullt kunde leda oss andra ett stycke på vägen.

Nu skulle man kanske ge en uppmaning till den som behöver ledas att låta sig ledas. Men jag tror faktiskt inte det är problemet i vårt samhälle. Här är snarare utmaningen att få den som kan leda att faktiskt våga göra det. Att inse att om det är mitt liv med Gud som gett mig erfarenheten så finns det inget skrytsamt i att hjälpa andra.

Rätt motiv och rätt kunskap är viktigt om vi ska kunna leda och inte döma. Kärlek som motiv och kunskap hämtat från erfarenhet av ett liv med Gud är två viktiga nycklar.

Dagens text manar oss till ödmjukhet inför vår syn på andra. Den lär oss att den som dömer andra också själv kommer att bli dömd. Men jag tror också att den ger oss en annan viktigt uppmaning till som jag skulle vilja sammanfatta i orden.

Döm inte, men våga led.